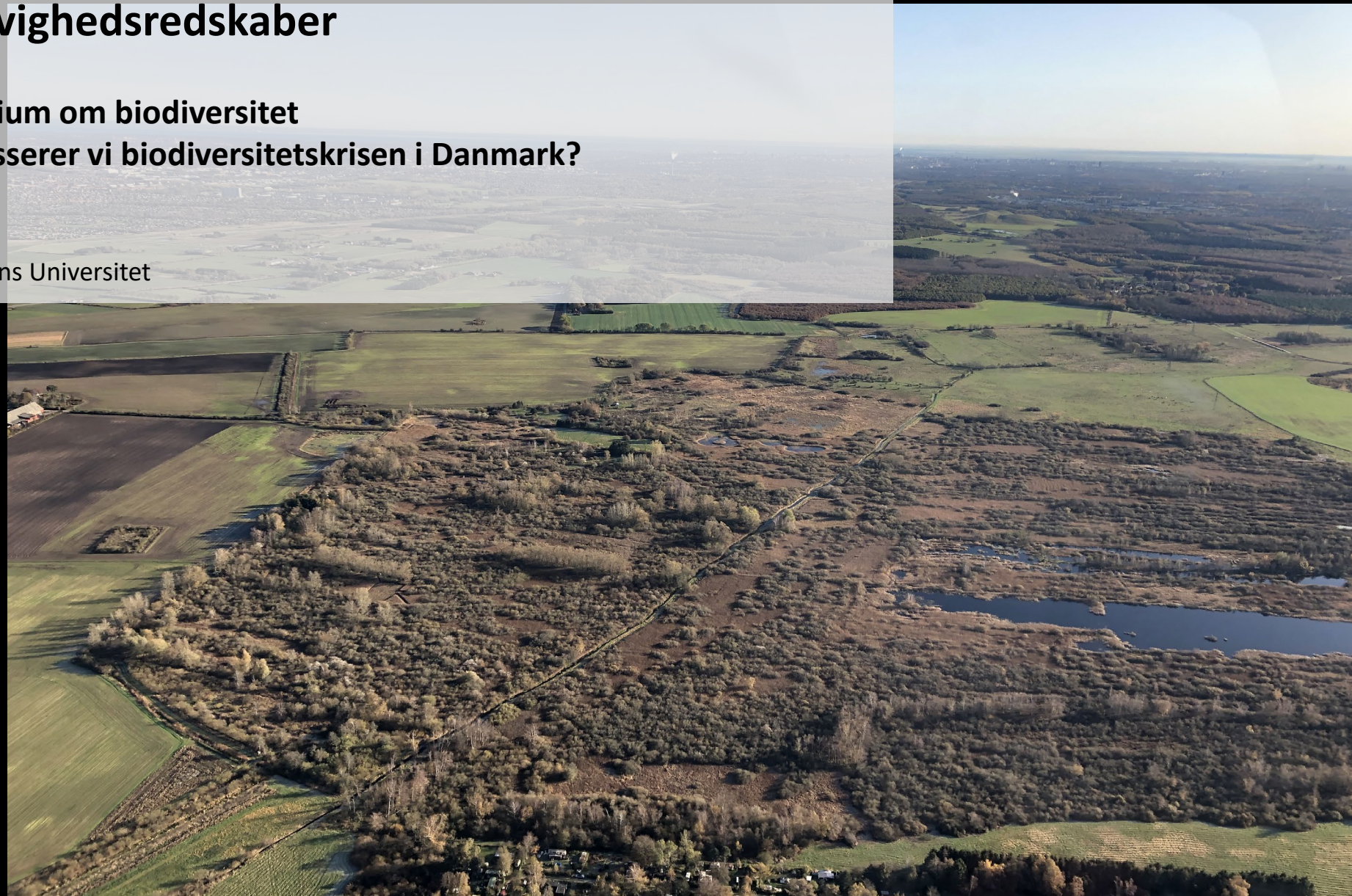


Planlægningens rolle i sikring af biodiversiteten - om behovet for evighedsredskaber

Tværdisciplinært symposium om biodiversitet
- Hvordan adresserer vi biodiversitetskrisen i Danmark?

28/1 2025

Professor Henrik Vejre Københavns Universitet



UNIVERSITY OF
COPENHAGEN

Gammelmosen, Gentofte / Gladsaxe. Fredning tinglyst 1844. Videnskabeligt formål. Kontinuert forvaltning.



Gammelmosen, Gentofte / Gladsaxe. Fredning tinglyst 1844. Videnskabeligt formal. Kontinuert forvaltning.



181 år er jo ikke så meget i forhold til evigheden, men ret lang tid alligevel

Hvad har naturen/biodiversiteten brug for?

- * Plads, plads plads – store sammenhængende områder
- * Vilde, intakte, selvregulerende områder, store græssere
- * Kontinuitet i tid

Når vi planlægger for biodiversitet, planlægger vi for evigheden

Hvad har vi af evighedsredskaber?



Hvad er planlægning?

“At reducere skæbnen” (Poul Henningsen)



Hvad er planlægning?

“At reducere skæbnen” (Poul Henningsen)

Fremtidsorienterede processer,
overvejelser, tanker
der sætter en aktør i stand til
at kontrollere sine omgivelser,
for derved at opfylde sine mål



Hvad er planlægning?

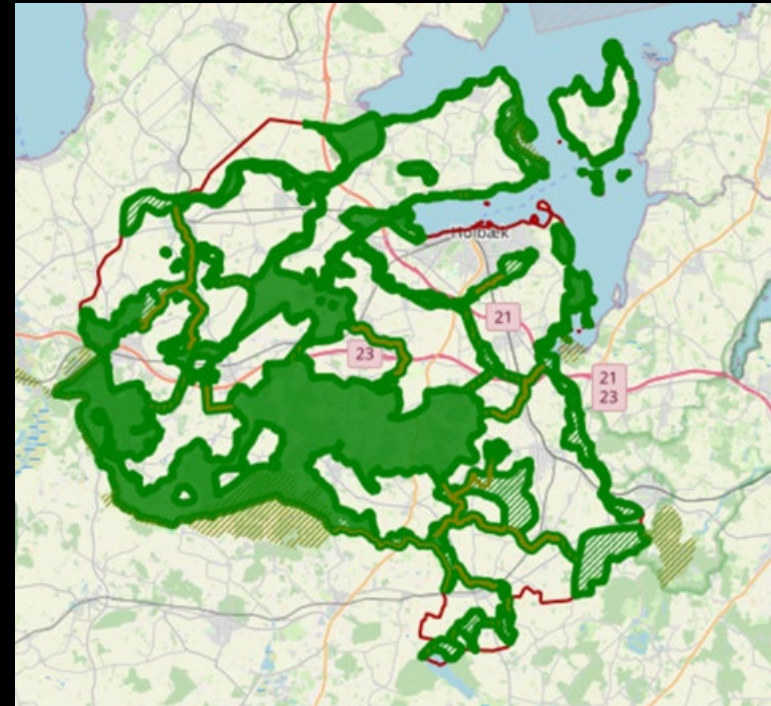
“At reducere skæbnen” (Poul Henningsen)

Fremtidsorienterede processer,
overvejelser, tanker
der sætter en aktør i stand til
at kontrollere sine omgivelser,
for derved at opfylde sine mål

Planlægning for biodiversitet ses her som en del af den
fysiske planlægning

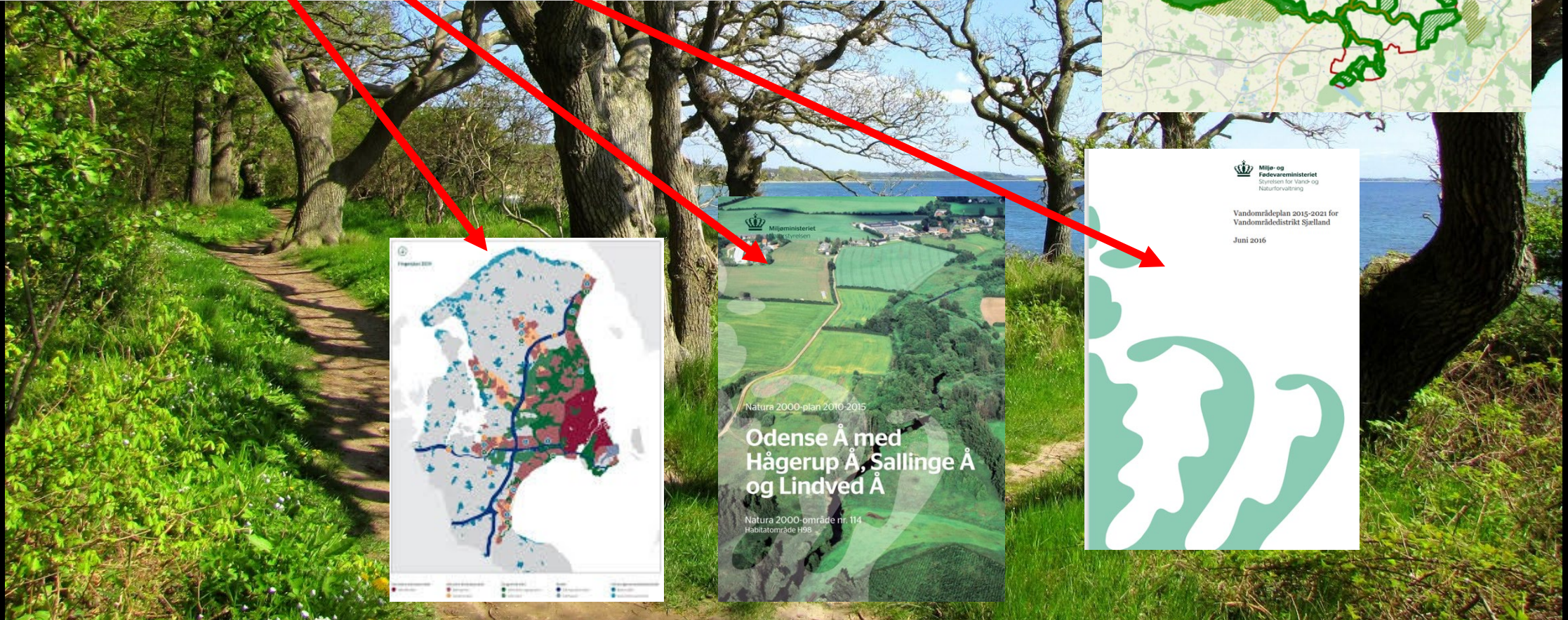
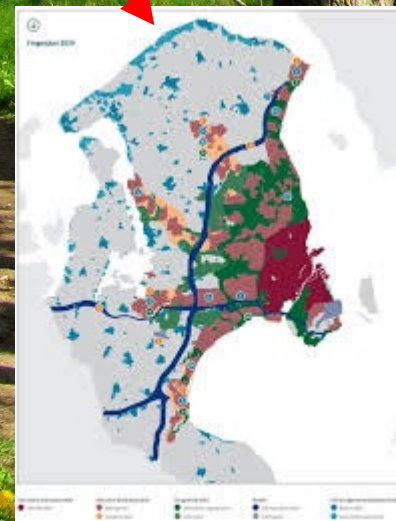
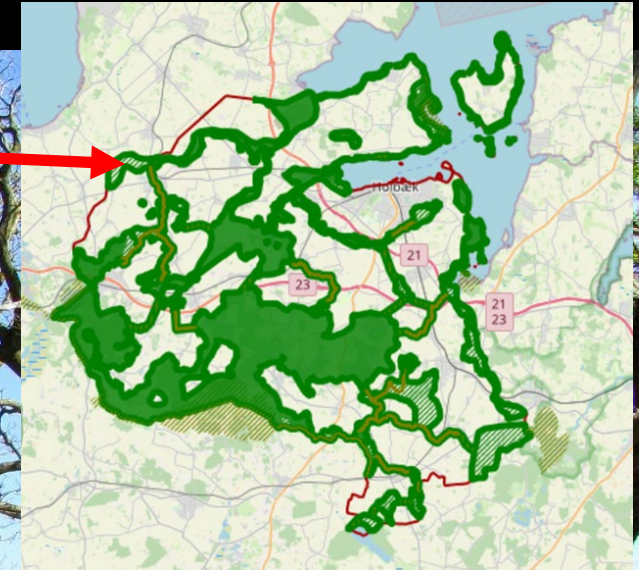
Men natur og biodiversitet er svært at kontrollere
Det vi skal kontrollere, er mennesker

Og planlægning kan ikke stå alene – planlægning sikrer ikke
arealer vedvarende



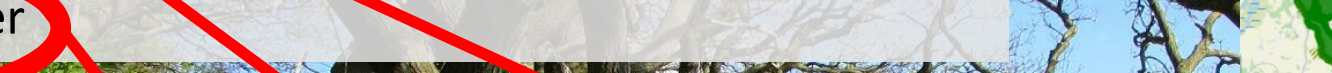
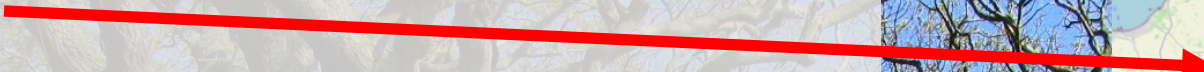
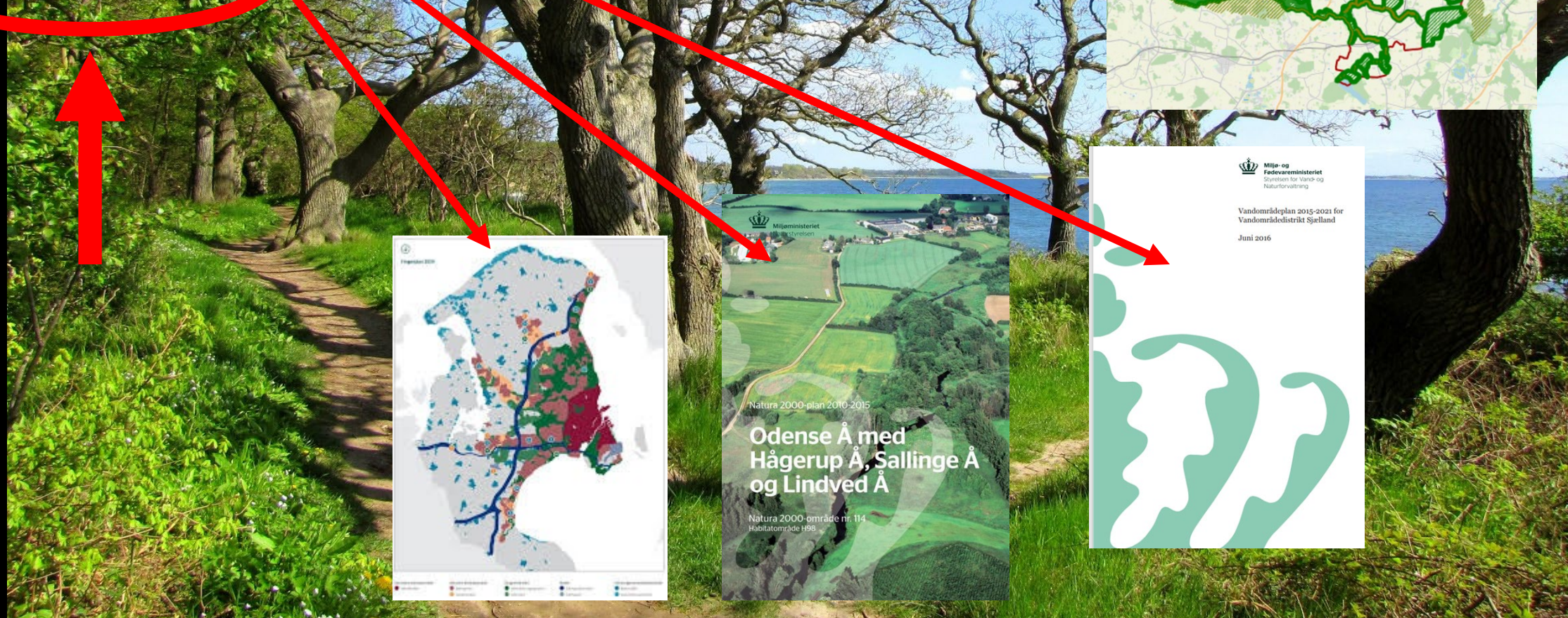
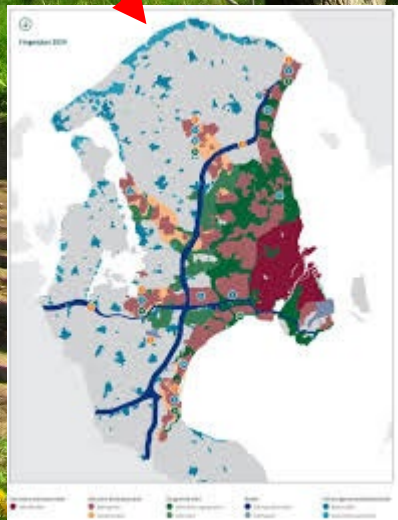
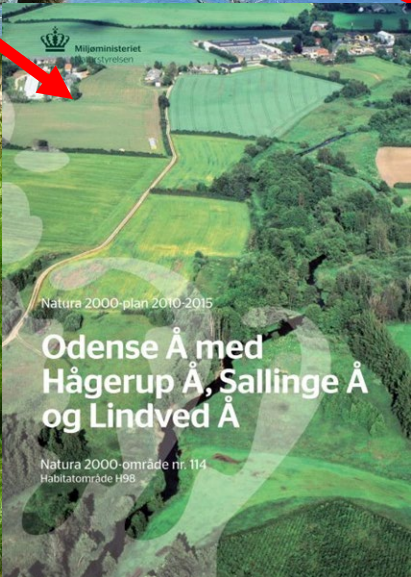
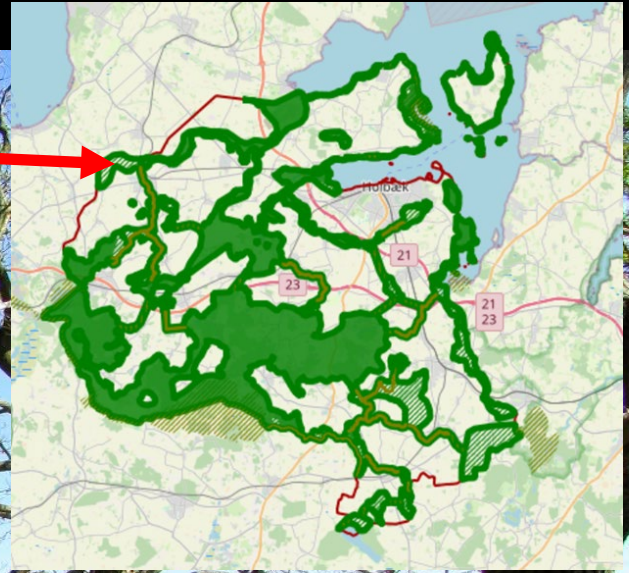
Hvor finder vi naturbeskyttelse og biodiversitet i planlægningen?

- Kommuneplanlægning
- Vandplanlægning
- Naturplanlægning
- Landsplanlægning
- Omlægningsplaner



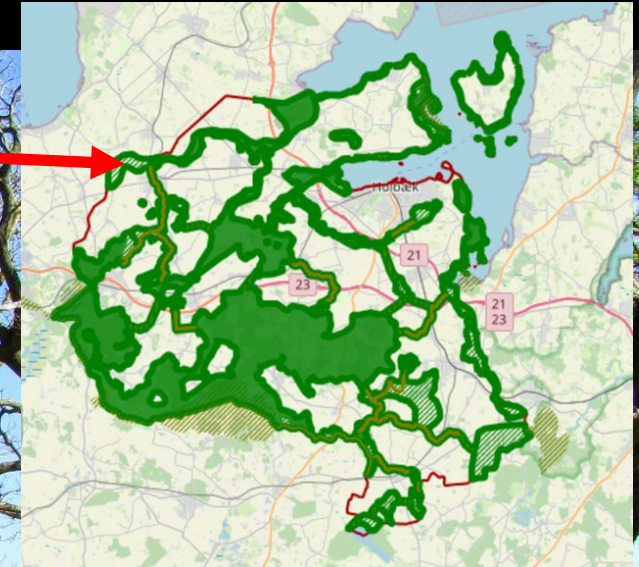
Hvor finder vi naturbeskyttelse og biodiversitet i planlægningen?

- Kommuneplanlægning
- Vandplanlægning
- Naturplanlægning
- Landsplanlægning
- Omlægningsplaner

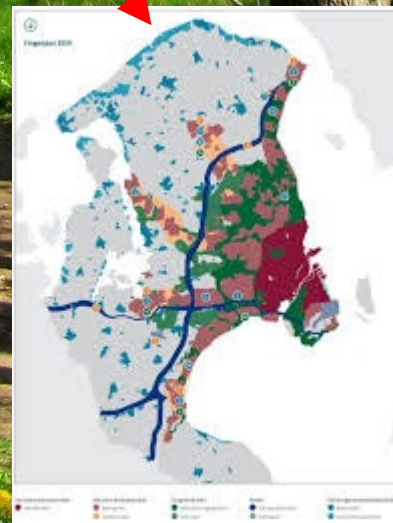


Hvor finder vi naturbeskyttelse og biodiversitet i planlægningen?

- Kommuneplanlægning
- Vandplanlægning
- Naturplanlægning
- Landsplanlægning
- Omlægningsplaner



Men sikrer det naturområder i al evighed?



Hvad har vi af evighedsredskaber?

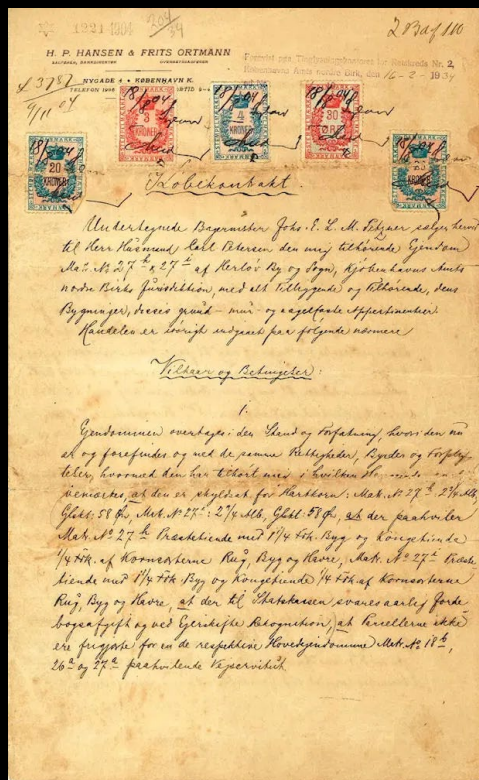
Grundlovssikret ejendomsret (1849)

Tinglyste begrænsninger på ejendomme

Fredningsinstrumentet

Opkøb med tinglysninger

Treparten omtaler ekspropriation, opkøb og tinglysning



Overfredningsnavnets afgørelse
af 28. august 1992
om fredning af Saltbak Vig med omliggende
arealer i Kalundborg, Bjergersted og Hvidebæk
kommuner, Vestsjællands Amt (sag nr. 111-22)

Fredningsnavnet for Vestsjællands Amts Nordlige Fredningskreds traf
den 15. februar 1990 afgørelse om fredning af et 1.185 ha stort land-
område omkring Saltbak Vig ved Kalundborg. Fredningen omfatter helt
eller delvis 4 ejendomme (løbenumre) i privat eje, en ejendom ejet af
Kalundborg Kommune og et dige bestyret af et digelag. Fredningssagen
er rejst af Miljøministeriet v/ den daværende Fredningsstyrelse.

Fredningsnavnets afgørelse er i henhold til naturfredningslovens § 25
forelagt Overfredningsnavnet til efterprøvelse. Afgørelsen er tillige
påklaget til Overfredningsnavnet af 3 private ejere, Saltbakvig Dige-
lag, Miljøministeriet v/ Skov- og Naturstyrelsen, Vestsjællands Amts-
råd, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og
Danak Botanisk Forening.

Fredningsområdet.

Fredningsområdet udgøres af arealerne omkring den 1.395 ha store se
Saltbak Vig og er mod land afgrænset af en afvandingskanal. Næsten
hele fredningsområdet er opstået ved inddæmning og delvis udtærring af
vigen, der var en del af territoriet, indtil der i 1866-74 blev an-
lagt et havdige fra Saltbak til Alleshave. Området består navnlig af
enge, overdrev og mindre vådområder, ialt mere end 850 ha, men rummer
også godt 200 ha agerjord og godt 100 ha skov. Området er ikke of-
fentligt tilgængeligt.

Hvad har vi af andre evighedsredskaber?



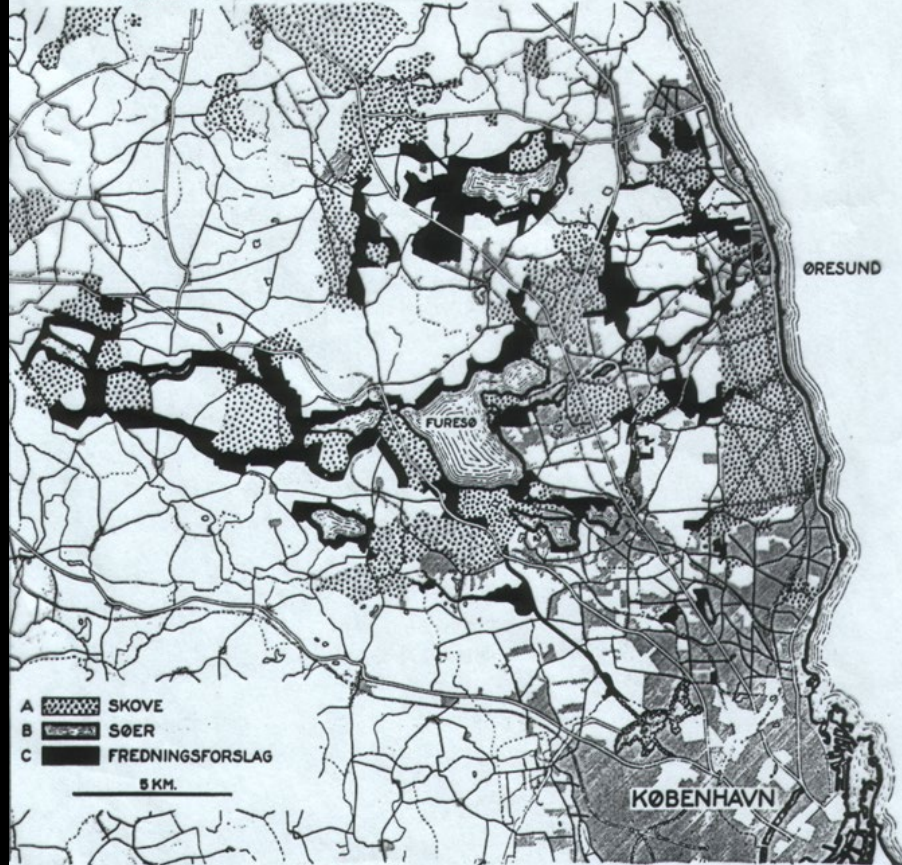
Hvad har vi af andre evighedsredskaber?



Hvad har vi af andre evighedsredskaber?



FREDNINGSPLAN FOR KØBENHAVNSEGNEN



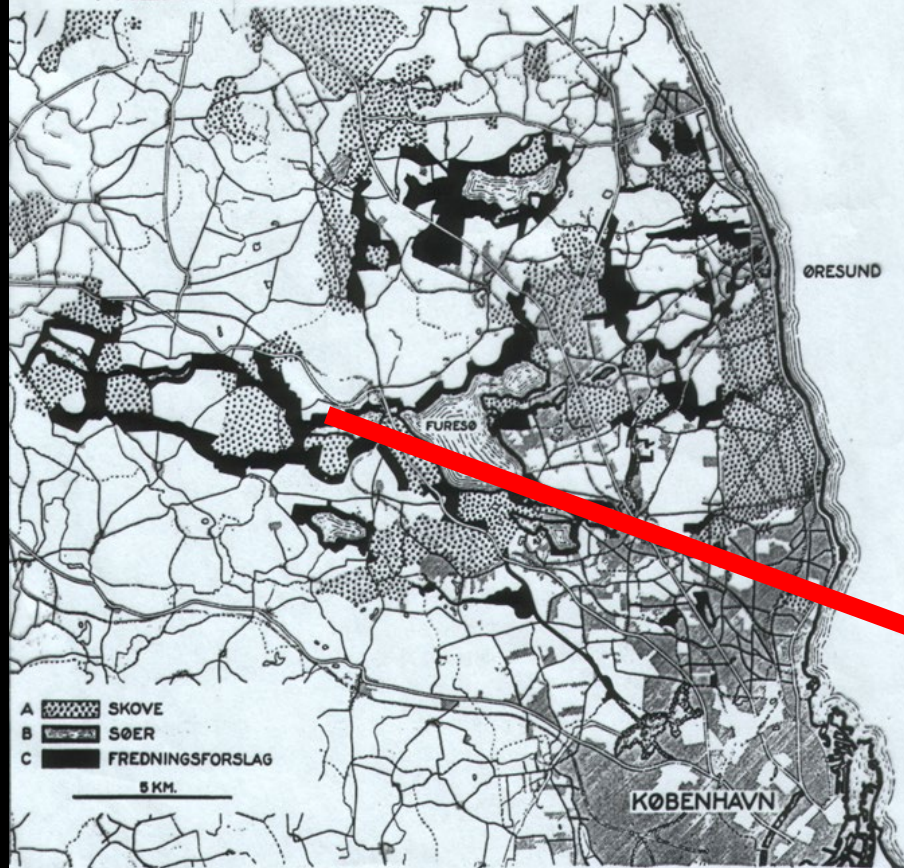
„Københavnsegnens grønne Omraader“. Fredningsplanen for de nordlige og nordvestlige Omraader.
Godkendt af Overfredningsnævnet. — Maal ca. 1:250.000.

Fredningsplanlægning 1938 – kombination af planlægning og fredning

- Udpegninger på et kort så fredningsinteresserne er tydelige
- Direkte retsvirkning for borgerne: arealændringer skulle anmeldes til myndighederne
- Hvis afgørende ændringer: fredningssag rejst
- Statsministeriet opfyldte skridt for skridt planen
- Tinglyste, ekspropriative indgreb med “evigheds-gyldighed”



FREDNINGSPLAN FOR KØBENHAVNSEGNEN



„Københavnsegnens grønne Omraader“. Fredningsplanen for de nordlige og nordvestlige Omraader.
Godkendt af Overfredningsnævnet. — Maal ca. 1:250.000.

Fredningsplanlægning 1938

- Udpegninger på et kort så fredningsinteresserne er tydelige
- Direkte retsvirkning for borgerne: arealændringer skulle anmeldes til myndighederne
- Hvis afgørende ændringer: fredningssag rejst
- Statsministeriet opfyldte skridt for skridt planen
- Tinglyste, ekspropriative indgreb med “evigheds-gyldighed”



Gammelmosen, fredning tinglyst 1844

Ingen planredskaber kan pt sikre en evighedsbeskyttelse af større, sammenhængende naturområder
Vi kommer ingen vegne uden tinglyste deklARATIONER

Genopliv fredningsplanlægningen som biodiversitetsplanlægning

Tak for opmærksomheden